

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 3.7.2009
KOM(2009) 324 galutinis

BALTOJI KNYGA

**Informacinių ir komunikacinių technologijų standartizacijos modernizavimas Europos
Sajungoje. Tolesni veiksmai**

BALTOJI KNYGA

Informacinių ir komunikacinių technologijų standartizacijos modernizavimas Europos Sąjungoje. Tolesni veiksmai

1. SIEKTI MODERNIOS INFORMACINIŲ IR KOMUNIKACINIŲ TECHNOLOGIJŲ STANDARTIZACIJOS POLITIKOS

Informacinės ir komunikacinės technologijos (toliau – IKT) yra labai svarbus konkurencingumo skatinimo veiksnys ir vienas iš pagrindinių pramonės sektorių XXI amžiuje. 2007 m. Europos IKT pramonės sektoriaus apyvarta buvo 670 mlrd. eurų, o užimtumas jame – 5 % viso ES užimtumo. Europos IKT sektoriui reikia tinkamų bendrųjų sąlygų, kad į ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo darbotvarkę jis įneštų deramą indėlį, o šiomis aplinkybėmis standartizacija yra itin svarbi. Be to, IKT priemonėmis naudojamosi visuose ekonomikos sektoriuose, todėl veiksminga ES IKT sektoriaus standartizacijos politika galėtų paskatinti greitesnį naujų technologijų ir priemonių taikymą ir taip prisidėti prie visos Europos ekonomikos konkurencingumo didinimo.

Standartizacija yra savanoriškas gamintojų, vartotojų, valdžios institucijų ir kitų suinteresuotųjų šalių bendradarbiavimas, siekiant parengti technines specifikacijas. Standartais pramonėje naudojamosi rinkos reikmėms tenkinti: pramonės konkurencingumui paremti, novatoriškiems sprendimams diegti arba sąveikai didinti. Valdžios institucijos standartais remiasi priimdamos teisės aktus, nustatydamos politiką ir vykdydamos viešuosius pirkimus, siekiant visuomenės saugos, sąveikos, prieinamumo, aplinkosauginio veiksmingumo ir t. t. Jeigu pramonėje gali būti naudojamosi bet kokiais standartais, tai valdžios institucijos teikia pirmenybę tokiems standartams ar net yra išipareigojusios naudotis tokiais, kurie sukurti atvirai, skaidriai ir į procesą įtraukiant įvairias šalis. Tačiau, darydamos nuorodas į standartus ir jais naudodamosi, valdžios institucijos gal suteikti impulsą pramonės konkurencingumui ir skatinti vartotojams naudingą konkurenciją.

Dabartinės ES standartizacijos politikos¹ įgyvendinimas grindžiamas Europos standartizacijos organizacijų (toliau – ESO) veikla ir jų bendradarbiavimu su tarptautinėmis standartizacijos organizacijomis. Todėl Komisija gali paraginti ESO imtis konkrečių standartizacijos iniciatyvų, o ES ir valstybės narės gauna įgaliojimus šių organizacijų nustatytais Europos standartais remtis teisės ir politikos srityse. Be to, dabartinėje teisinėje IKT standartizacijos bazėje pripažinta tam tikra šio sektoriaus specifika, kaip antai būtinybė užtikrinti sąveiką, ir leidžiamas tam tikras lankstumas, kai daromos nuorodos į IKT standartus viešuosiuose pirkimuose².

Paskutinįjį dešimtmetį labai pasikeitė IKT standartizacijos sektoriaus situacija. Kartu su tradicinėmis standartus nustatančiomis organizacijomis, specializuoti forumai ir konsorciumai, dažniausiai – pasauliniai, pasidarė aktyvesni, o keletas tapo IKT standartų kūrimo lyderiais, kaip antai už interneto ir žiniatinklio standartus atsakingos organizacijos.

¹ OL L 204, 1998 7 21, p. 37. Į Direktyvą 98/34/EB įtraukti 1983 m. kovo 28 d. Tarybos direktyvos 83/189/EEB pakeitimai, o vėliau ji iš dalies pakeista Direktyva 98/48/EB, siekiant įtraukti informacinės visuomenės problematiką.

² Tarybos sprendimas 87/95/EB, OL L 36, 1987 2 7, p. 31.

Tokia plėtotė nenumatyta ES standartizacijos politikoje. Į forumų ir konsorciūmų kuriamus standartus nuorodų daryti negalima, net jei jie būtų naudingi siekiant viešosios politikos tikslų. Nesiėmusi ryžtingų veiksmų, ES rizikuotų visiškai prarasti savo svarbą nustatant IKT standartus, o šis procesas beveik be išimties vyktų ne Europoje ir neatsižvelgiant į jos reikmes.

Valstybės narės iš esmės pritaria šiai išvadai, o Taryba pabrėžė, kad reikia tolesnės pažangos standartizaciją taikant tokioms sritims kaip IKT, ir nurodė, kad esama Europos standartizacijos sistema turi prisitaikyti prie greitai besivystančių rinkų poreikių, ypač paslaugų ir aukštųjų technologijų produktų srityse³.

Modernizuoti ES IKT standartizacijos politiką ir iki galo pasinaudoti standartų kūrimo potencialu tikrai būtina. Šito nepadariusi ES patirtų nesėkmę kurdama informacinę visuomenę ir nepasiektų tam tikrų svarbių Europos politikos tikslų, reikalaujančių tokių sričių, kaip antai: e. sveikatos, prieinamumo, apsaugos, e. verslo, e. vyriausybės, transporto ir t. t., sąveikos, taip pat ES susidurtų su kliūtimis, kurios trukdytų būti lydere rengiant tarptautinius asmens duomenų apsaugos standartus ir skatinant jų laikytis, kaip nurodyta Komunikate dėl Stokholmo programos⁴.

Apskritai reikia spręsti šiuos politinius uždavinius:

- skatinti inovacijas ir konkurencingumą, IKT standartizacijos politiką pritaikant prie rinkos ir politikos plėtros;
- laiku aprūpinti pramonę, taip pat ir MVĮ, kokybiškais IKT standartais, siekiant užtikrinti konkurencingumą pasaulinėje rinkoje ir tenkinti socialinius lūkesčius;
- sustiprinti Europos IKT standartizacijos poziciją pasauliniu lygiu;
- užtikrinti naudą vartotojams, skatinant konkurenciją Europos ir tarptautinėse IKT rinkose;
- stiprinti vidaus rinką, nustatant bendrus kriterijus ir procesus, kaip Europos teisės aktuose, politikoje ir viešuosiuose pirkimuose daromos nuorodos į standartus;
- gerinti IKT standartų kokybę, darnumą ir nuoseklumą;
- aktyviai remti IKT standartų įgyvendinimą.

Siekdama atnaujinti Europos IKT standartizacijos politiką, Komisija pradėjo peržiūrą ir atliko tyrimą, kuriuo siekta išanalizuoti dabartinę ES IKT standartizacijos politiką ir pateikti rekomendacijas dėl tolesnės jos plėtros. 2007 m. liepos mėn. paskelbta tyrimo ataskaita⁵, o konsultacijos vėliau tęsėsi internetu. Gautos pastabos paskelbtos Europos Sąjungos portale⁶, o tyrimo rekomendacijoms ir pastaboms analizuoti skirta atvira konferencija⁷ įvyko 2008 m. vasario mėn.

Atsižvelgus į tai, nuspręsta pateikti baltąją knygą, kad būtų nustatyta, kokio laipsnio sutarimo galima tikėtis dėl galimų pasiūlymų dėl politikos kryptių ir dėl konkrečių priemonių, kurios

3

http://www.eu2006.fi/news_and_documents/conclusions/vko50/en_GB/1165932111543/_files/76410530393686600/default/92107.pdf

4 Komunikatas „Laisvės, saugumo ir teisingumo erdvė piliečių labui“, COM(2009) 262.

5 http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/piper/full_report.pdf

6 http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/piper_en.htm

7 http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/cf2008_en.htm

Europos IKT standartizacijos politikai padėtų geriau tenkinti pramonės ir visuomenės reikmes.

Nors Europos IKT standartizacijos politika ir toliau turėtų būti grindžiama savanoriškos ir rinkos reguliuojamos standartizacijos, technologijų neutralumo ir interesų pusiausvyros principais, reikia atlikti daug patobulinimų toliau nurodytose dabartinės sistemos srityse:

- suformuoti IKT standartų politiką, kurioje derėtų pasaulinė dinamika ir IKT sektoriaus poreikiai, taip pat būtų atsižvelgta į įvairius infrastruktūros ir taikymo sferų poreikius;
- užtikrinti visapusiškesnę požiūrį į IKT standartizaciją ir naudojamą IKT standartais ir specifikacijomis;
- stiprinti pramonės konkurencingumą ir sąžiningą konkurenciją, skatinant standartų ir specifikacijų įgyvendinimą;
- stiprinti bendradarbiavimą ir ryšių palaikymą kuriant IKT standartus tiek Europos, tiek pasaulio mastu.

2. PAGRINDINIAI IKT STANDARTIZACIJOS MODERNIZAVIMO ASPEKTAI EUROPOS SAJUNGOJE

2.1. Su ES teisės aktais ir politika susijusių IKT standartų ypatybės

Siekiant, kad Europos teisės aktuose ir politikoje kuo daugiau būtų naudojamos geriausiais esamais standartais, reikia išdėstyti šiems standartams ir su jais susijusiam standartizacijos procesui taikomus reikalavimus, pateikiant juos kaip ypatybių sąrašą. Šios ypatybės užtikrintų, kad būtų atsižvelgiama į viešosios politikos tikslus ir visuomenės reikmes. Gali būti, kad ypatybių sąrašą vėliau reikės tikslinti, ypač dėl intelektinės nuosavybės teisės politikos, siekiant atsižvelgti į naujos programinės įrangos plėtrą, kaip antai atvirojo kodo modelį.

Sudarant ypatybių sąrašą siūloma remtis PPO kriterijais, nustatytais tarptautinėms standartizacijos organizacijoms. Esant glaudžiam PPO kriterijų ir Europos IKT standartizacijos politiką stiprinančių ypatybių ryšiui, būtų skatinama laisvoji prekyba reikalavimus atitinkančiais produktais, paslaugomis ir priemonėmis, o mūsų prekybos partneriai standartizacijos atžvilgiu taip pat turėtų taikyti panašius kriterijus.

Siūloma, kad į toliau nurodytas ypatybes, puoselėjamas ESO ir kai kurių forumų ir konsorciūmų, visada būtų atsižvelgiama standartizacijos procesuose.

- (1) Atvirumas. Standartizacijos procesas vyksta pelno nesiekiančiose organizacijose, remiantis atviru sprendimų priėmimu, kuriame gali dalyvauti visos suinteresuotosios šalys. Atviram sprendimų priėmimui impulsą suteikia atitinkamų kategorijų suinteresuotosios šalys, jame taip atsižvelgiama į naudotojų reikalavimus.
- (2) Bendras sutarimas. Standartizacijos procesas grindžiamas bendradarbiavimu ir sutarimo ieškojimu. Jame nerodomas palankumas nė vienai suinteresuotajai šaliai.

- (3) Pusiausvyra. Atitinkamos suinteresuotosios šalys gali dalyvauti bet kuriame standartizacijos proceso ir sprendimų priėmimo etape. Visų kategorijų suinteresuotųjų šalių dalyvavimo reikia tam, kad būtų pasiekta pusiausvyra.
- (4) Skaidrumas. Standartizacijos procesas prieinamas visoms suinteresuotosioms šalims, visa su techninėmis diskusijomis ir sprendimų priėmimu susijusi informacija yra archyvuojama ir identifikuojama. Informacija apie (naują) standartizacijos veiklą plačiai skelbiama, naudojantis tinkamomis ir prieinamomis priemonėmis. Suinteresuotųjų šalių pareikštos pastabos yra svarstomos ir pateikiami atsakymai į jas.

Be to, patys standartai turėtų pasižymėti šiomis ypatybėmis:

- (1) Priežiūra. Ilgainiui užtikrinamas nuolatinis paskelbtų standartų palaikymas ir priežiūra, įskaitant greitą prisitaikymą prie naujovių, kurios yra būtinos, veiksmingos ir reikalingos sąveikai užtikrinti.
- (2) Prieinamumas. Patvirtinti standartai yra viešai prieinami, kad juos būtų galima įgyvendinti ir naudoti priimtinomis sąlygomis (įskaitant priimtina kainą arba nemokamai).
- (3) Intelektinės nuosavybės teisės. Intelektine nuosavybe, kuri labai svarbi įgyvendinant standartus, leidžiama naudotis tiems, kurie to paprašė, (sąžiningomis) pagrįstomis ir nediskriminacinėmis ((F)RAND) sąlygomis⁸ (toliau – (F)RAND), pagal kurias intelektinės nuosavybės teisės turėtojo nuožiūra numatyta pagrindinę intelektinę teisę suteikti be atlygio.
- (4) Aktualumas. Standartas yra veiksmingas ir aktualus. Standartuose turi būti atsižvelgiama į rinkos poreikius ir reglamentavimo reikalavimus, ypač tada, kai tie reikalavimai išdėstyti įgaliojimuose vykdyti standartizaciją.
- (5) Neutralumas ir stabilumas. Kai tik įmanoma, standartai turi būti orientuoti į rezultatą, o ne remtis dizainu ar aprašomosiomis charakteristikomis. Jie neturėtų iškreipti (pasaulinės) rinkos, o jų įgyvendintojams turėtų padėti atlaikyti konkurenciją ir siekti inovacijų. Be to, siekiant didesnio jų stabilumo, standartai turėtų būti grindžiami naujausiais mokslo ir technologijų laimėjimais.
- (6) Kokybė. Kokybė ir išsamumo lygis yra pakankami, siekiant užtikrinti, kad būtų įgyvendinami ir kuriami konkurencingi, galintys turėti tarpusavio sąsajas produktai ir paslaugos. Standartizuotos sąsajos yra niekieno, išskyrus standartus kuriančias organizacijas, neslepiamos ir nekontroliuojamos.

(a) Komisija siūlo , kad šios ypatybės būtų integruotos į būsimą IKT standartizacijos politiką.
--

⁸ FRAND principu nustatoma, kad visos susijusios šalys sutinka leisti naudotis atitinkamuose standartuose esančia intelektinės nuosavybės teise sąžiningomis, pagrįstomis ir nediskriminacinėmis sąlygomis kiekvienam, kuris norėtų įgyvendinti standartą. Tikrasis licencijavimo susitarimas sudaromas atitinkamų intelektinės nuosavybės turėtojų ir norinčiųjų įgyvendinti standartą.

2.2. Naudojimas IKT standartais viešuosiuose pirkimuose

Nuorodų į standartus darymas vykdant viešuosius pirkimus gali būti svarbi priemonė skatinant inovacijas, o valstybės institucijoms būtų suteikiamos jų užduotims vykdyti reikalingos priemonės, ypač tokiose pirmaujančiose rinkose⁹ kaip e. sveikata.

Viešieji pirkimai turi atitikti Direktyvą 2004/18/EB¹⁰, kurioje nustatomi oficialių standartų ir kitų techninių specifikacijų, kurioms papildomai reikia funkcinų reikalavimų aprašymo, skirtumai. Be to, kad konkursuose būtų atsižvelgiama į techninę įvairovę, direktyvoje raginama naudoti technologijų atžvilgiu neutralias specifikacijas. Kai, pateikdamos technines specifikacijas, valdžios institucijos daro jose nuorodas į techninius standartus, jos taip pat turėtų nurodyti, ar konkurso dalyviams leidžiama įrodyti, kad jų teikiamas pasiūlymas atitinka specifikacijas, net jei tas pasiūlymas neatitinka nurodytų techninių standartų.

Tačiau įsigyjant IKT paslaugas ir produktus gali dominuoti papildomi reikalavimai. Valdžios institucijos turi sugebėti apibrėžti savo IKT strategiją ir architektūrą, įskaitant organizacijų tarpusavio sąveiką, ir tada įsigyti tokias IKT sistemas, paslaugas ir produktus ar jų komponentus, kurios atitinka jų reikalavimus.

Tarybos sprendime 87/95/EB, kuriame išdėstoma ES standartizacijos politika IKT srityje, pripažįstami šios srities ypatumai ir siekiama pateikti IKT sistemų viešųjų pirkimų gaires. Jame pabrėžiama, kokia svarbi yra sąveika, ir, siekiant šio tikslo, raginama daryti nuorodas į funkcinus standartus. Ten taip pat yra nuostata, kuria leidžiama nukrypti nuo taisyklės, kai tai yra pateisinama. Tačiau Tarybos sprendimas 87/95/EB yra pasenęs, nes daugiausia dėmesio jame skiriama produktams, o ne paslaugų ir priemonių sąvokai, kaip būtų įprasta šiais laikais. Todėl Tarybos sprendimą 87/95/EB reikėtų atnaujinti, kad valdžios institucijos turėtų šių dienų reikmes atitinkančius standartus ir specifikacijas, atsižvelgiant į IKT paslaugų ir priemonių viešuosius pirkimus.

Organizacijų arba IKT sistemų ir paslaugų sąsajas apibrėžiantys standartai ir specifikacijos pirmiausia turės tenkinti specifines valdžios institucijų darbo reikmes – taip bus įgyvendinama jų IKT strategija ir architektūra. Kai tinkama ir atsižvelgiant į tai, kad šioms reikmėms tenkinti reikia lankstumo, tokios sąsajos turėtų būti apibrėžiamos darant nuorodą į technologiją, t. y. į produkto ir pardavėjo atžvilgiu neutralias specifikacijas, kurias gali taikyti įvairūs tiekėjai. Tai užtikrina veiksmingą konkurso dalyvių konkurenciją, taigi – ir kainų mažinimą, taip pat leidžia tikėtis, kad įsigytos IKT sistemos bus sąveikios su esamomis ir būsimomis sistemomis, kuriomis naudojasi kitos institucijos, privatūs asmenys ar įmonės.

- (b) **Komisija siūlo** atnaujinti Tarybos sprendimo 87/95/EB viešųjų pirkimų nuostatas, kad valdžios institucijos galėtų lengviau įsigyti IKT paslaugas, priemones ir produktus, atitinkančius konkrečius jų reikalavimus, visų pirma – dėl adekvataus sąveikos lygio.
- (c) **Komisija siūlo** patikslinti, kad, jeigu standartizuotos sąsajos yra apibrėžiamos atsižvelgiant į IKT strategiją, architektūrą ir sąveikos sistemas, viešųjų pirkimų procedūrose standartizuotų sąsajų įgyvendinimą būtų galima nurodyti kaip

⁹ Komunikatas COM(2007)860, Europos pirmaujančios rinkos iniciatyva.
¹⁰ OL L 134, 2004 4 30, p. 114.

reikalavimą, su sąlyga, kad laikomasi atvirumo, sąžiningumo, objektyvumo ir nediskriminavimo principų ir kad taikomos viešųjų pirkimų direktyvos.

2.3. IKT mokslinių tyrimų, inovacijų ir standartizacijos sinergijos skatinimas

Igyvendinus daug mokslinių tyrimų ir plėtros projektų IKT srityje, gaunama labai svarbių rezultatų. Tačiau dažnai jie nėra konkrečiai pritaikomi konkrečiose priemonėse, kurias vėliau būtų galima naudoti komerciniais tikslais. Standartai yra vienas svarbus būdas skatinti mokslinių tyrimų rezultatus pritaikyti konkrečioms priemonėms.

Paaikškėjo, kad IKT standartizacijos ir IKT mokslinių tyrimų ir plėtros projektų geresnio siejimo iniciatyvos veiksmingiausias tada, kai realizuojamos dar tik planuojant mokslinius tyrimus, o ne tada, kai konkretus mokslinių tyrimų projektas jau vykdomas. Todėl į standartizaciją reikia atsižvelgti ankstyvajame mokslinių tyrimų gyvavimo ciklo etape ir ji turėtų būti įtraukta į Europos technologijų platformų (toliau – ETP) parengtas strateginių mokslinių tyrimų darbotvarkes.

- (d) **Komisija siūlo** reguliariai konsultuotis su standartizacijos ir mokslinių tyrimų sritims atstovaujančiomis suinteresuotosiomis šalimis, ypač – su ETP, siekiant užtikrinti, kad svarbios Europos mokslinių tyrimų iniciatyvos veiksmingiausiai prisidėtų prie IKT standartizacijos veiklos.
- (e) **Komisija siūlo**, kad standartų kūrėjai, kai būtina, savo procedūras adaptuotų, siekiant užtikrinti, kad mokslinių tyrimų organizacijų, konsorcių ir projektų veikla skatintų IKT standartų radimąsi laiku.
- (f) **Komisija siūlo** valstybėms narėms apsvarstyti, kaip panašų būdą būtų galima taikyti visoms IKT mokslinių tyrimų ir plėtros iniciatyvoms nacionaliniu lygiu.

2.4. Intelektinės nuosavybės teisė IKT standartuose

Vis labiau įvairiais ryšiais susijusiame pasaulyje IKT, ypač programinės įrangos, gebėjimas būti sąveikiai tapo itin svarbus. Todėl intelektinės nuosavybės teisės vaidmuo standartizacijoje yra didelis, siekiant, kad būtų laikomasi nuosavybės teisių, apimančių sąveiką užtikrinančius technologinius sprendimus¹¹.

Apskritai pagal Europos standartizacijos politiką į standartus leidžiama įtraukti intelektinės nuosavybės teisės saugomas patentuotas technologijas. Tačiau Europos Sąjungos konkurencijos taisyklėse numatyta, kad standartų nustatymas neturėtų reikšti konkurencijos ribojimo ir kad jie turi būti grindžiami nediskriminacinėmis, atviromis ir skaidriomis procedūromis¹². Standartai, kurie yra prieinami be jokių sąlygų ir kuriuos gali taikyti visos suinteresuotosios šalys, užtikrina veiksmingą konkurenciją.

Standartus rengiančios organizacijos taiko įvairią intelektinės nuosavybės teisių politiką, pritaikytą prie konkrečių aplinkybių. Pirmiausia atrodo, kad savitu keliu eina programinės

¹¹ Žr. 2008 m. liepos 16 d. Europos pramoninės nuosavybės teisių strategijos komunikatą, COM(2008) 465, 2008 7 16.

¹² Žr. Rekomendaciją dėl EB steigimo sutarties 81 straipsnio taikymo horizontalaus bendradarbiavimo susitarimams, OL C 3, 2001 1 6, p. 1. Bet kuri standartus rengianti organizacija turės laikytis šių gairių. Ši baltoji knyga netrukdo taikyti konkurencijos taisyklių ir horizontalaus bendradarbiavimo gairių.

įrangos, skirtos sąveikos reikalavimams tenkinti, standartizacija. Šie skirtumai patys savaime problemos nekelia, jeigu tik procese tinkamai atsižvelgta į su standartu susijusių intelektinės nuosavybės teisę, o politikoje laikomasi konkurencijos taisyklių. Standartų nustatymo politika taip pat turėtų būti stabili, nuspėjama, skaidri ir efektyvi. Ji turėtų skatinti konkurenciją ir produktų inovacijas. Atvirumas, lengvai prieinami standartizacijos procesai, visoms suinteresuotosioms šalims prieinami standartai – tai svarbios prielaidos, kad būtų įgyvendinama efektyvi intelektinės nuosavybės teisių politika.

Atrodo, kad IKT srities komunikacijų sektoriaus suinteresuotosios šalys iš esmės pritaria (F)RAND metodui, kuris standartuose taikomas suteikiant pagrindinę intelektinę nuosavybę. Tačiau, net turint tai omenyje, dėl vis kompleksiškesnių novatoriškų paslaugų ir priemonių gali rasti vis daugiau svarbių patentų, dėl kurių susidarys sudėtinga situacija ir didės intelektinės nuosavybės teisės problemų našta standartuose.

Nors (F)RAND principai gali būti priemonė, kuria užtikrinama licencijos gavėjo ir licencijos išdavėjo teisių pusiausvyra, daug suinteresuotųjų šalių laikosi nuomonės, kad dar daug ką galima tobulinti, siekiant supaprastinti situaciją ir padidinti licencijavimo proceso nuspėjamumą. *Ex ante* griežčiausių licencijavimo sąlygų paskelbimas (galbūt įskaitant (didžiausią) autorinį atlyginimą) iki patvirtinant standartą gal galėtų būti ta priemonė, kuria būtų gerinamas (F)RAND licencijavimo efektyvumas, nes dėl to galėtų atsirasti konkurencija ir dėl technologijos, ir dėl kainos.

Kita vertus, dauguma informacinių technologijų sektoriaus suinteresuotųjų šalių, ypač programinės įrangos gamintojų ir naudotojų, laikosi nuomonės, kad geresnį sąveikos lygį galima pasiekti naudojantis kitokia intelektinės nuosavybės teisės politika nei (F)RAND sąlygos. Todėl keletas programinės įrangos standartizacijos srityje dirbančių forumų ir konsorciūmų patvirtino kitokius intelektinės nuosavybės teisės taikymo metodus. Kai kuriuose, pavyzdžiui, reikalaujama, kad standartuose intelektinės nuosavybės teise nebūtų numatytas autorinis atlyginimas licencijuojant.

Galiausiai, daug MVĮ atstovaujančių suinteresuotųjų šalių ir vartotojų organizacijų pritaria, kad būtų taikomas metodas „be autorinio atlyginimo“, dažnai vadinamas „be autorinio atlyginimo pagal (F)RAND“, ypač kad jis būtų taikomos standartams, į kuriuos bus daromos nuorodos teisės aktuose ir politikos srityse.

Nors aišku, kad į daugelį intelektinės nuosavybės teisės aspektų atsižvelgiama kitose politikos srityse, tačiau yra tam tikrų IKT standartizacijos (kurioje daug dėmesio skiriama funkciniam standartams ir sąveikai) aspektų, dėl kurių intelektinės nuosavybės teisės traktavimas IKT srityje yra itin svarbus ir subtilus. Tačiau lankstumas turėtų būti išlaikytas, kad būtų užtikrinta neiškreipta įvairių verslo modelių, įskaitant vis populiareesnį atvirojo kodo modelį, kurio naudojimo ir įgyvendinimo sąlygos gali labai skirtis nuo (F)RAND numatyto autorinio atlyginimo, tarpusavio konkurencija.

- (g) **Komisija siūlo**, kad IKT standartus kuriančios organizacijos turėtų, laikydamosi konkurencijos teisės ir atsižvelgdamos į savininko intelektualinės nuosavybės teisę:
- įgyvendinti aiškia, skaidrią ir subalansuotą intelektualinės nuosavybės teisės politiką, kuria nebūtų diskriminuojami įvairūs verslo modeliai ir būtų skatinama konkurencija,
 - užtikrinti efektyvias informacijos apie intelektualinės nuosavybės teisę atskleidimo procedūras,
 - apsvarstyti griežčiausių licencijavimo sąlygų (galbūt įskaitant (didžiausią) autorinį atlyginimą) paskelbimą iki patvirtinant standartą, kaip potencialią priemonę, kuri užtikrintų didesnę nuspėjamumą ir skaidrumą.

2.5. Forumų ir konsorciūmų integravimas į IKT standartizacijos procesą

Dabar Europos standartizacijos politikoje neleidžiama, kad ES teisės aktuose ir politikoje būtų daromos standartų nuorodos į ESO nustatytus standartus. Vis dėlto reikalaujama, kad ESO atliktų užduotis ir nustatytų darbo metodus, dėl kurių gali būti sunku veiksmingai tenkinti visus augančius reikalavimus laiku nustatyti standartus greitai besikeičiančioje IKT srityje. Tyrimas ir po jo vykusios konsultacijos parodė, kad pramonėje yra tendencija skirti menkus aukštos techninės kvalifikacijos žmogiškuosius išteklius, kurių reikia standartizacijai daugumoje sudėtingų IKT sferų, forumams ir konsorciūmams, kurie gali greitai reaguoti į rinkos poreikius, kaip antai sprendžiant sąveikos problemas.

Forumai ir konsorciūmai parengė daug svarbių IKT standartų, pirmiausia tų sričių, kur techninės žinios aiškiai yra konkrečių forumų ir konsorciūmų, o ne ESO, prerogatyva. Tai galima pasakyti apie standartus, apimančius IETF patvirtintus interneto protokolus ir W3C parengtas žiniatinklio prieinamumo gaires. Minėtus standartus rinka priėmė be išlygų. Nuolat auga standartų, kuriuos patvirtino prie techninių išteklių tiesiogiai prieinantys gamintojų forumai ir konsorciūmai, skaičius; šie standartai dažnai pritaikomi novatoriškiems produktams ir paslaugoms. Europos politika turėtų būti grindžiama forumų ir konsorciūmų potencialu ir iš jo gauti naudos.

Tikimasi, kad geresnis IKT forumų ir konsorciūmų bendradarbiavimas, ypač geresnis jų ir oficialių standartizacijos organizacijų veiklos koordinavimas, sumažins riziką, kad IKT srities standartai bus suskaldyti, dubliuos ir prieštaraus vienas kitam. Lėtas atsinaujinimas, fragmentiški sprendimai verčia ypač jaudintis, kai kalbama apie tokias visuomenės interesui svarbias paslaugas, kaip e. vyriausybė, e. mokymasis ir e. sveikata. Bendradarbiavimo ir koordinavimo pastangos padidins sąveiką ir taip pagreitins inovatyvių sprendimų pritaikymą rinkoje.

Stengiantis gauti daugiau naudos iš forumų ir konsorciūmų veiklos, reikia atsižvelgti į tai, kad, nors patys standartai grindžiami visiškai laisva valia, ES teisės aktų ir politikos siejimas su standartais turi viešosios politikos aspektų. Šituo paaiškinama, koks svarbus yra pirmiau minėtas ypatybių sąrašas, kai daromos nuorodos teisės aktuose.

Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, ir į glaudesnę oficialių ir neoficialių standartų kūrimo organizacijų bendradarbiavimą, tiesioginių nuorodų darymas į forumų ir konsorciūmų parengtus standartus tose srityse, kur aiškiai nėra rizikos, kad darbas dubliuotųsi su ESO arba su oficialių standartizacijos organizacijų darbu, būtų veiksmingiausias būdas, kaip ES galėtų pašalinti konkrečias standartizacijos spragas.

Pripažinus tokių forumų ir konsorciūmų, kaip IETF, W3C ir OASIS, parengtus standartus apskritai būtų paskatintas bendradarbiavimas IKT standartizacijos klausimais su tokiais didžiaisiais prekybos partneriais kaip JAV, o šį bendradarbiavimą būtų galima įtraukti į Transatlantinės ekonomikos tarybos sprendžiamus klausimus.

Dar syki pabrėžus suderintų standartų tinkamumą naujojo metodo taikymo srityse, valdžios institucijos turėtų turėti galimybę, jeigu laikomasi tinkamų sąlygų, nukrypti nuo pagrindinės taisyklės, kuri reikalauja daryti nuorodą į oficialius ESO standartus. Šiuo tikslu Komisija galėtų nustatyti tinkamą procedūrą, kuria būtų suteikiama galimybė teisės aktuose ir politikoje daryti nuorodas į konkrečius forumų ir konsorciūmų standartus.

- (h) **Komisija siūlo** užtikrinti galimybę, kad atitinkamuose ES teisės aktuose ir politikoje būtų galima daryti nuorodas į konkrečius forumų ir konsorciūmų standartus, su sąlyga, kad standartas ir forumų ir konsorciūmų procesai yra vertinami palankiai, atsižvelgiant į 2.1 skyriuje pateiktą ypatybių sąrašą.
- (i) **Komisija siūlo** skatinti geresnį forumų ir konsorciūmų ir ESO bendradarbiavimą vykstant procesui, kurio rezultatas būtų ESO leidžiami standartai.

2.6. Skatinti dialogą ir partnerystę su suinteresuotosiomis šalimis

Tarybos sprendime 87/95/EB numatyta, kad įgyvendinant šį sprendimą Komisijai padės komitetas, vadinamas Informacinių technologijų srities standartizavimo vyresniųjų pareigūnų grupe (toliau – ITSSG). Į jo sudėtį įeina tik valstybių narių atstovai, o ESO atstovai turi stebėtojų statusą, tačiau komitetas gali kviesti ekspertus konkrečioms klausimams aptarti. Vis dėlto platesni IKT standartizacijos politikos aspektai, įskaitant prioritetų nustatymą, naudojimąsi kitų atliktais standartizacijos darbais, taip pat IKT standartizacijos politikos derėjimą su kitomis politikos sritimis, kuriose naudojamosi IKT standartais, – tai daug daugiau nei ITSSG kompetencija. Todėl anksčiau ITSSG darbas buvo sėkmingas tik iš dalies.

Komisijos manymu, ITSSG turėtų būti pakeistas forumu, kuriame būtų atstovaujama visoms susijusioms suinteresuotosioms šalims. Toks forumas turėtų užtikrinti darnesnę, skaidresnę ir nuoseklesnę standartizacijos politiką, taip jis prisidėtų prie aukštos kokybės IKT standartų rengimo. Forumas Komisijai ir valstybėms narėms taip pat turėtų teikti ekspertų patarimus su standartizacijos politika ir jos įgyvendinimu susijusiais klausimais, kaip antai:

- patarti dėl Komisijos metinės IKT standartizacijos programos ir jos prioritetų,
- kuo anksčiau nustatyti IKT standartizacijos reikmes, siekiant paremti ES teisės sistemą ir politiką,
- aptarti galimus ESO ir kitų organizacijų, rengiančių IKT specifikacijas, įgaliojimus,
- stebėti ir svarstyti IKT standartizacijos reikalus, siekiant paremti ES teisės sistemos ir politikos įgyvendinimą,
- nagrinėti, kaip naudojamosi sąraše nurodytomis ypatybėmis, atsižvelgiant į forumų ir konsorciūmų procesus ir standartus,
- nustatyti svarbiausius forumus ir konsorciūmus ir jų vaidmenį, siekiant geriau integruoti jų darbą į Europos IKT standartizaciją,

- kaupti informaciją apie dalyvaujančių organizacijų darbo programas ir galbūt, apie nacionalinę IKT standartizacijos veiklą.

Toks dialogas turėtų užtikrinti, kad valstybės narės ir Komisija galėtų diskutuoti jų specifinės atsakomybės srities klausimais, o kartu būtų galima diskutuoti su didesne suinteresuotųjų šalių grupe, apimančia standartų organizacijas (įskaitant forumus ir konsorciumus), pramonės atstovus, MVĮ, vartotojus ir t. t.

Be to, suinteresuotųjų šalių forumas turėtų būti papildytas struktūra, grindžiama dabartine IKT standartų taryba (toliau – IKTST), siekiant koordinuoti ESO ir forumų ir konsorciumų standartizacijos veiklą, atsižvelgiant į standartizacijos politikos kryptis. Pagrindinis IKTST uždavinys bus stebėti ir koordinuoti standartų rengimo veiklą, kurią vykdo atitinkamos standartų nustatymo organizacijos, atsižvelgiant į suinteresuotųjų šalių forumo priimtas politikos gaires.

(j) Komisija siūlo įsteigti nuolatinį, daugeliui suinteresuotųjų šalių atstovaujantį IKT standartizacijos politikos forumą (kuriame būtų atstovaujama didesniai suinteresuotųjų šalių skaičiui nei iki šiol valstybių narių atstovautame ITSSG komitete, anksčiau įsteigtame Tarybos sprendimu 87/95/EB), kuris Komisijai patartų visais Europos IKT standartizacijos politikos ir jos efektyvaus įgyvendinimo klausimais.   (k) Komisija siūlo paraginti ESO ir kitas IKT standartų rengimo organizacijas peržiūrėti dabartinės IKTST funkcijas ir sudėti, kad taryba efektyviau dirbtų.

3. TOLESNI VEIKSMAI

Skelbdama baltąją knygą Komisija ragina visas suinteresuotąsias šalis teikti pastabas, ypač dėl su tolesniais veiksmais susijusių pasiūlymų. Kaip minėta pirmesniuose skyriuose, šiuose pasiūlymuose daugiausia dėmesio skiriama galimoms ne teisinėms priemonėms ir priemonėms, kurios gali būti įgyvendintos atnaujinus Tarybos sprendimą 87/95/EB.

Lygiagrečiai neseniai inicijuota išsami dabartinės Europos standartizacijos sistemos peržiūra. Nepriklausomų ekspertų grupę Komisija įgaliojo iki 2009 m. pabaigos parengti strategines rekomendacijas dėl Europos standartizacijos sistemos bendros peržiūros. Savo veikloje ekspertų grupė atsižvelgs į baltojoje knygoje išdėstytus pasiūlymus dėl IKT standartizacijos politikos.

Atsižvelgusi į besitęsiančios bendrosios politikos peržiūros rezultatus ir pasibaigus šios baltosios knygos inicijuotoms viešosioms konsultacijoms, Komisija 2010 m. planuoja pateikti visus reikiamus politikos ir teisės aktų pasiūlymus.

<p>Komisija ragina teikti pastabas dėl šios baltosios knygos, ypač dėl langeliuose pateiktų pasiūlymų. Pastabas galima pareikšti iki 2009 m. rugsėjo 15 d., geriausia – per „Your Voice in Europe“ adresu http://ec.europa.eu/yourvoice/consultations/index_en.htm#open arba atsiųsti e. paštu</p>
--

<p>ENTR-ICT-STANDARDISATION@ec.europa.eu,</p>

<p>arba paštu:</p>

Modernising ICT Standardisation Policy in the EU: the Way Forward (ENTR/D/4)
European Commission – BREY 6/60
B-1049 Brussels.

Asmenys, pateikiantys informaciją organizacijos vardu, prašomi pateikti atstovaujamos organizacijos pavadinimą ir veiklos pobūdį. Informaciją teikiančios įmonės turėtų papildomai nurodyti darbuotojų skaičių, taip pat turėtų nurodyti, ar jos yra pirminių IKT produktų tiekėjos, IKT paslaugų teikėjos ar IKT produktų ar paslaugų naudotojos.

Įmonių ir pramonės generalinis direktoratas internete (http://ec.europa.eu/enterprise/ict/policy/standards/ict_index_en.htm) paskelbs jūsų pateiktą informaciją. Prašome perskaityti specifinę informaciją dėl asmens duomenų, kuri pridedama prie konsultacijų dokumentų ir skirta supažindinti, kaip bus tvarkomi jūsų asmens duomenys ir atsiųsta informacija. Profesinės organizacijos kviečiamos registruotis Komisijos interesų grupių atstovų registre (<http://ec.europa.eu/transparency/regrin/>), įsteigtame pagal Europos skaidrumo iniciatyvą, siekiant Komisiją ir plačiąją visuomenę informuoti apie interesų grupių atstovų tikslus, finansavimą ir struktūrą.